

Dues mirades

Caos i Catalunya

JOSEP MARIA **Fonalleras**

Entre les files del sobiranisme comença a quallar la idea que la victòria de **Donald Trump** pot ser positiva per al projecte d'una Catalunya independent. Els intel·lectuals orgànics (o més o menys orgànics) afirmen que amb **Hillary Clinton** era evident la voluntat de manteniment de l'estatu quo internacional i el rebuiga qualsevol solució radical que trenqués la unitat d'Espanya. Amb **Trump**, en canvi, s'obren noves perspectives. Això és el que es comença a dir. El previsible replegament americà, el menyspreu a la Unió Europea i a les institucions i els pactes que limiten la presa de decisions autònoma dels Estats Units, l'elogi de solucions com el *brexit*, la idea que **Trump** és un antisistema, tot aquest garbuix faria més fàcil la

possibilitat d'una Catalunya independent. És, com s'afirma, una «finestra d'oportunitat».

El futur de Catalunya, en aquest món certament trasbalsat, té tres opcions. O la difícil, molt difícil, via de la independència democràtica, a partir de mecanismes escrupolosos amb una voluntat popular clara i majoritària. O la reconducció de les relacions amb Espanya amb una lenta, molt lenta (i també difícil), reforma constitucional. La tercera és el populisme. La temptació de pensar que és igual que el món s'enfonça en el caos mentre el caos ens beneficia. Si fos així (ho repeteixo: se'n comença a parlar), el procés derivaria cap a un cant de sirena tòxic. Potser enlluernador, però mortal. ≡

Sense odi

EMMA **Riverola**

Fa un any, **Hélène** vivia. Compartia la seva vida amb **Antoine** i el petit **Melvin**, de 17 mesos. Fa un any, **Hélène** li llegia al seu nen el conte d'una marieta, el feia riure amb les seves pessigolles a l'hora del bany i escoltaven junts una llista de cançons que ella havia seleccionat acuradament. Fa just un any, **Hélène** planejava assistir a un concert a la sala Bataclan de París. Faltaven un parell de dies per a la cita. **Antoine** es quedaria a casa, tenint cura de **Melvin**. El 16 de novembre, **Antoine** tancava els ulls de la seva dona per sempre.

Ara, ella és un record. I unes línies. Les que el seu viudo li va començar a escriure al sortir de l'Institut forense. Primer va ser una carta penjada al seu perfil de Face-

book. El text es va convertir en un fenomen viral i va ser publicat en portada pel diari *Le Monde*. Però el relat va continuar creixent, fins a convertir-se en llibre, *No tindreu el meu odi* (Edicions 62/Edicions Península, 2016). Un relat descarnat en què s'entrellacen la duresa i la tendresa, com només la mort és capaç d'unir. Destil·la una estranya lucidesa i dignitat, la d'un home devastat que es nega a regalar als assassins de la seva dona la memòria d'un amor, a tacar el seu record amb el rancor. El seu testimoni és el millor record per a aquella nit del mes de novembre en què París va esclatar. Negar-se a sentir odi, ràbia, no és condescendència envers els terroristes, és la nostra arma per sobreviure i vèncer-los. ≡

Petit observatori

JOSEP MARIA **Espinàs**

Un anònim contra l'amor de la vida

Acostumo a rebre, de tant en tant, algun diari o algun retall de premsa que no forma part de les meves lectures habituals. Els rebo com si se m'obrís una finestra a un paisatge que no és el meu habitual.

L'anomenada premsa comarcal continua viva a Catalunya. Potser la que m'arriba amb més constància és la publicació de l'Hospitalet, però em consta que són moltes les revistes d'àmbit comarcal o local que resisteixen tossudament. Sovint són modestes però sempre efectives.

Fa pocs dies vaig rebre el retall d'una pàgina -si no m'equivoco- de *L'Eco de Sitges*, un setmanari que va ser creat el 1886-. Hi trobo un article signat per **Quima Albalade** que parla de la meua filla **Olga**, que va néixer ja fa 62 anys amb síndrome de Down. Bastants anys enrere la paraula que servia per designar aquesta alteració genètica era *mongolisme*. Un problema en els cromosomes que, des del punt de vista físic, acostuma a donar com a resultat una ta-

Vaig rebre una trista, verinosa i malaltissa nota sobre la discapacitat de la meua filla

lla petita i una cara més aviat plana que podia fer recordar l'ètnia mongòlica. Després, quan va néixer la nostra filla, l'expressió *síndrome de Down* va semblar més discreta i més neutra.

Potser per subratllar més la vida que la discapacitat, instintivament vaig titular el llibre que vaig escriure que parlava de la meua filla *El teu nom és Olga*. Una frase que posava més relleu en una identitat personal que en una deficiència. Penso que en molts països aquest llibre va suposar una novetat pel tema, perquè es va traduir a vuit o nou llengües, de l'alemany al japonès. Presentava una visió afectiva del problema.

Em sorprenia que la nostra **Olga** pogués ajudar una gent tan llunyana. Aleshores jo m'havia incorporat a la Nova Cançó.

I un dia vaig rebre un anònim que era una verinosa i trista i malaltissa bufetada. Algú em va escriure: «Sembla mentida que tenint una filla mongòlica tinguis la barra i la insensibilitat de sortir a cantar». ≡

Les fortunes empresarials

Adulació i elogi de la nova riquesa

El perfil de molts dels espanyols de la llista de 'Forbes' diu molt i bé de l'economia i del país

ANTÓN **Costas**

La setmana passada tots els diaris, ràdios i televisions es feien ressò de qui són els espanyols més rics a Espanya segons el rànquing de la revista nord-americana *Forbes*. Entre els primers espanyols de la llista hi ha persones com **Amancio Ortega** (Inditex-Zara), **Juan Roig** (Mercadona), **Isak Andic** (Mango), **Juan Miguel Villar Mir** (OHL), **Sol Daurella** (Cobega-Coca-Cola), **Victor Grifols** (farmacèutica Grifols) i altres que per qüestió d'espai no esmentem.

El to dels comentaris que acompanyen aquestes notícies és més d'adulació de la riquesa en si mateixa que d'elogi de la trajectòria empresarial i vital de les persones que n'han sigut afavorides. És una adulació orientada a admirar les grans riqueses i atorgar-los estatut de celebritat, a l'estil dels programes de *rics i famosos*. Una adulació que, per un altre costat, és més intensa com més gran és la fortuna.

EL QUE ÉS CURIÓS és que aquesta adulació es fa per part de persones que tenen pocs motius per fer-ho. Són, en aquest sentit, admiradors desinteressats. Aquest comportament ja va cridar l'atenció d'**Adam Smith**, l'economista i filòsof moral escocès de fi-

nals del segle XVIII, autor de la primera obra moderna d'Economia, titulada *Una investigació sobre la naturalesa i causa de la riquesa de les nacions*. O, simplement, *La riquesa de les nacions*, que va ser publicada l'any 1776. Per **Smith**, defensor de la nova economia competitiva que més tard es va anomenar capitalisme, aquesta adulació crítica no només és desagradable en si mateixa, sinó que és potencialment perillosa: «Aquesta disposició a admirar, i gairebé a idolatrar, els rics i a menysprear o, com a mínim, ignorar les persones pobres i de condició humil (...) és la principal i més estesa causa de la corrupció dels sentiments morals».

No obstant, si en lloc d'idolatrar la riquesa en si mateixa, com un modern vedell d'or bíblic, ens fixem en la «naturalesa i causa» de la riquesa dels nou-rics espanyols que apareixen a la llista de *Forbes* podem transformar l'adulació en un cert elogi. Un elogi que aquí i ara vull centrar en quatre comentaris.

Primer. Es tracta, en molts casos, d'una riquesa de primera generació, no d'una riquesa heretada, pròpia de rendistes. És el cas d'**Amancio Ortega**, fundador i primer propietari de la gallega Inditex-Zara a partir d'una petita botiga de roba a la Corunya; o el de **Juan Roig**, fundador i propietari,

FRANCINA CORTÉS

juntament amb la seva dona, de Mercadona; i també el d'**Isak Andic**, que de venedor ambulat va arribar a aixecar Mango. És una riquesa meritocràtica.

Segon. Es tracta també, en molts casos, d'una riquesa obtinguda en activitats en què predomina la competència amb altres empreses rivals i d'àmbit global. No és, per tant, el resultat d'un privilegi emparat per algun monopoli o regulació pública. És el cas, per exemple, d'**Amancio Ortega**, **Isak Andic**, **Victor Grifols** o **Sol Daurella**. I, a més a més, es tracta d'empreses fortament generadores d'ocupació.

Tercer. La geografia d'aquesta nova riquesa espanyola és perifèrica. Territorialment centrífuga, més que centripeta. No viu de la proximitat de la política governamental, amb les seves relacions

sovint incestuoses i corruptes. A més a més, aquests nou-rics de primera generació no han fet el que solen fer els rendistes hereditaris, que acostumen a traslladar-se a la capital i a viure de les rendes. Ells segueixen vivint allà on estan les seves empreses i casernes més grans.

Quart. És, per últim, una nova riquesa que porta, en alguns casos, associada una responsabilitat social més gran amb el seu entorn social. Moltes de les persones que apareixen a la llista de *Forbes* s'han compromès, a través de noves fundacions, amb activitats socials, culturals i d'una altra mena en benefici, en uns casos, de persones amb necessitats i en risc d'exclusió social, i en altres, d'activitats d'interès general. Aquesta responsabilitat més gran es pot veure com un reconeixement que la nova riquesa no només és el resultat de l'esforç i el mèrit individual, sinó també d'una activitat col·lectiva que inclou treballadors, empleats i clients i la mateixa societat.

ENCARA QUE aquests comentaris estan fets de premsa i corrents i necessiten més matisos, que en una sola generació una persona, sense disposar d'una herència prèvia, pugui amb el seu esforç crear una fortuna diu molt i bé de l'economia espanyola i del país. Hi ha motius per a l'elogi sincer, que no sigui una simple adulació. ≡

Catedràtic de Política Econòmica de la Universitat de Barcelona.